

"EDINOST"

Izšaja po trikrat na teden v šestih izdanjih ob torekah, četrtekah in sobotah. Zjutranje izdanje izšaja ob 6. uri zjutraj, večerje pa ob 7. uri zvečer. — Obojno izdanje stane: za eno mesec f. 1.—, izven Avstrije f. 1.50; za tri mesece f. 3.—; za pol leta f. 5.—; za leto f. 10.—. — Marsikdo je plačevali naprej na naročbo brez priložne naročilnice se uprava ne ozira.

Penamizne številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 3 av. izven Trsta po 4 av.

EDINOST

Oglaš se račun po tarifu v petku: za naslove s debelimi črkami se plačuje prestop, kolikor obsega navadnih vrstic. Poslana, osmrtnice in javne zabavke, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu ulice Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnine, reklamacije in oglase sprejema uredništvo ulice Meline picsele št. 3. II. nadst. Naročnine in oglase je plačevati loos Trst. Odpri reklamacije se prosto poštnino.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

„V edinosti je moč“.

Tri resolucije našim kmetom v prilog.

V seji zbornice poslancev je predložil posl. Ivan vitez Nabergoj naslednje resolucije:

„1. Viseka c. kr. vlada se pozivlja, da že početkom bodočega državnega zbora predloži zakonski načrt, po katerem se bodo umetna vina, če so tudi zakonito dopuščena, obdačevala že v lokalni izdelovanju, da se na ta način prepreči konkurenca naravnim vinom, in sicer umetna vina najnižih vrst z najmanj 15 gl. za hektoliter, in druga postopno višje v razmerja alkohola, ki ga imajo v sebi.“

„2. Ker je dokazano oficijelno, da sta vse obsežje tržaško in okolica okužena po trtni uši, in je mnogo vinogradov uničenih, katere bodo trebalo preroditi z ameriškimi trtami, in ker je potrebno pred vsem, da se analizuje zemlja, da se na ta način izve, katere vrste trt bi bolje vspevale v tej ali oni zemlji, pozivlja se cesarska kr. vlada, da ukrene potrebno, da se zemljišča v območju tržaškem analizirajo v najkrajšem času, in da potem izda potrebne ukaze glede vrsti trt, katere se bodo mogle saditi z najboljšim vapehom.“

Posl. dr. Matko Laginja pa je stavil v isteji seji naslednje resolucije:

„1. C. kr. vlada se pozivlja, da jame zaresno razmišljati o ustanovitvi agrarne banke za upravno obsežje namestništva tržaškega, v ta namen, da se znižajo obresti in da se olajša plačevanje kapitalov, obremenjenjajočih zemljišča in tla.“

„2. C. kr. vlada se pozivlja, da iz onih krajev Istre, kjer bi se izplačalo poskusiti z sajenjem tobaka, že v tekočem letu odpošlje nekoliko neimovitih kmetovalcev v one kraje Dalmacije, ki so ugodni za sajenje tobaka, da se tam praktično izuče v gojenju te rastline, in da že v bodočem letu priredi poskus sajenja tabaka vsaj v onih krajih Istre, kjer se nahaja močnejši oddelek finančne straže.“

Iz teh treh resolucij, stavljenih po naših poslancih, je razvidno, kako brižni so naši zastop-

niki za blagor ljudstva, kako vestno razmišljajo o vseh mogočih načinih, katerimi bi bilo možno povzdigniti potlačeno gmetno stanje ljudstva, in kako ne zamujajo nobene prilike, ki se jim nudi, da opozarjajo vlado, kako lahko pomore našemu siromašnemu ljudstvu, ako le — hoče!

Resolucijama posl. Nabergoja pritrdi gotovo iz vsega srca sleherni vinogradnik, ki vidi, kako nam obe trtni uši uničujeta produkcijo vina — in s tem glavni vir dohodka našega kmeta! — Obe trtni uši, smo rekli: prva, resnična, živa trtna uš — floksera —, ki že na rastlini sami uničuje naš glavni pridelek; in potem ona druga, ki po raznih kletih in brlogih snuje svoje peklenko delo izdelovanjem takozvanega umetnega vina, tiste gnusne brozge, ki uničuje zdravje ljudstva, in ki skoro onemogočuje pešeno kupčijo s poštenimi vini in tako poštenemu vinogradniku odplavlja izpred ust sad vseletnega truda, sad nešteti petnih srag in krvavih žuljev. Okoličani tržaški morajo biti od srca hvaležni svojemu zastopniku Nabergoju, da je pozval vlado, naj vendar enkrat ukrene potrebno in primerno v dvojnem pogledu: prvič, da se bodo mogli vspešno prenevljati naši opustošeni vinogradi, ter da se tako zopet pomore na noge naši vinogradiški kulturi, in v drugo, da primernim obdačevanjem vsaj omeji na vse strani toli škodljivo izdelovanje umetnega vina, ako že ni možno popolnoma zatreti tega zla.

Nič manj važna je resolucija posl. Laginje. Bržkone je ta resolucija še važnejša, kajti uš, zoper katero je naperil posl. Laginja svoj poziv, je uničila že več gospodarskih ekzistencij, nego pa trtna. Posebno pa velja to za siromašno Istro. Po Istri so kmetije grozno obremenjene po hipotekarnih dolgovih. Ako pa mora prijatelj ljudstva od sra obžalovati že to dejstvo samo na sebi, more mu pa zavreti kri v žilah, ako pomisli, kako je nastala večina teh dolgov. To je sila žalostno poglavje iz življenja istrskega kmeta. Po praksi „cento per cento“, kakor jo je uvela po Istri izvestna gospoda, nastali so iz stotin tisoči dolgov. S prva so seveda dajali denar na osebni kredit. Zakaj, ne treba praviti! Kmet je bil zbok tega sila hva-

ležen svojemu „dobrotniku“ in v svoji hvaležnosti je bil kaj mehak in veljan predmet za — izmogočanje. Toda dobrotnost „dobrotnika“ ni segala nikdar tako daleč, da bi bil zanemaril skrb za varnost svojega kapitala. O pravem času je položil svojo težko roko na zemljišče kmeta, da-si je bil dolg v resnici že davno poplačan po visokih odušskih obrestih in po raznih izsiljenih „darilih“, ki jih je nevedni kmet prinašal — odušihu na dom v obliki raznih poljskih in domačih pridelkov. To seveda o različnih povodih: sedaj, da ga ni tožil, sedaj zopet, da mu je ustavil eksekucijo itd. Tako je capljaj ubogi kmet v zanjki, dokler se mu ni trdno ovila okolo vratu.

Kdor je kedaj živel v Istri, ta ve kako se godi vse to in nam pritrdi, da je večina hipotekarnih dolgov nastala na ta oduški način.

Gospod Laginja pozna predobro te tužne gospodarske razmere po Istri; a on čuti tudi s tem nesrečnim ljudstvom. Zato bi mu rad pomagal. Ve pa tudi, da brez sodelovanja države ni mogoča rešitev iz globine te mizerije. Zato pozivlja vlado, naj zasnuje agrarno banko, naj poskrbi trpečemu kmetu cenega kredita in ga tako reši izpod strašnega bremena sedanjih hipotekarnih dolgov. Dr. Laginja je pokazal vladi skelečo rano, a jej je tudi namignil na zdravlilo, primerno za to rano. Prebivalci vsega območja namestništva tržaškega so dolžni hvalo bivšemu gosp. zastopniku kmečkih občin zapadne Istre. Tako delajo rodoljubi, tako delajo resnični prijatelji ljudstva!!

Sedaj pa resno besedo našemu ljudstvu v pokrajini tržaški in istrski. Volitve se pred durmi, to je tista doba, ko vam naši nasprotniki neizrečeno veliko govore o „dobrotah“, ki vam jih izkazujejo. Govore — da! Ali dejanja naj pokažejo! Kaj vam hasnejo besede?! Dokažejo naj: koliko so v okolici tržaški storili za povzdigo kmetijstva, koliko in kaj so ukrenili, da bi naši vinogradniki dobivali brezobrestna posojila za prenovljanje vinogradov; povedo naj, kje so tisti denarni zavodi, ki so jih zasnovali okoličanu v prid!! Zakaj ne pokažejo vsega tega? Zato, ker za naše ljudstvo nikdar

„O, jaz tudi, Fran — seveda, ako je videti kaj lepih toalet.“

V istini se ona v gledališču ni bavila z nobeno drugo rečjo. Ona ni bila izmed tistih sentimentalnih žensk à la madame Bovary, ki prihajajo iz gledališča z naučenimi zaljubljenimi frazami in prirojenim idejdom. Ne, v njej je gledališče vzbujalo le barvo poželenja po gizdavosti in velikolepju, nesla je iz njega domov le obrazce in vzglede za oblačila in naglavno okrasje... Nove, preobložene toalete igralk, njih vedenje in celo njih umetelni društveni ton, ki se je zdel njej najbolj visok, zraven pa banalno blesketanje pozlatil lučij, pri vratih nabiti list, zunaj čakajoči vozovi, ves tisti nekako bolehní šumot, ki spremlja priljubljeno igro — to je ona imela rada, to jo je mikalo.

„Kako dobro so igrali tisti ljubavni prizor!“ je nadaljeval ljubimec.

In ko je izrekel besedo „ljubavni“, nagnil se je nežno k zali glavici v beli volneni kapuci, iz katere so gledali kodrasti lasje.

Sidonija je vzdihnila.

„Ah dà, ljubavni prizor... Igralka je imela res lepe demante!“ (Priče še.)

PODLISTEK

Fromont mlajši & Risler starši.

ROMAN.

— Francoski pisatelj Alphonse Daudet, preložil Al. B. —

Nerazložno kakor sanjske podobe so ustajala pred njo po dnevi ugledana dolga drevesna hodišča, kjer so se tisti srečni ljudje šetali po drobnem pesku, med tem ko je tam zunaj za ograjo nedelja siromakov spešno v cestnem prahu šla mimo.

Na tak način je potekalo življenje mališki Chèbeovi od njenega trinajstega pa do sedemnajstega leta.

Leta so tekla, ne da bi prinesla najmanj izpremembe. Kašmir gospe Chèbeove je postal malo bolj ponošen, llasto oblačilce je pretrpelo še nekaj poprav, in to je bilo vse. Samo čim bolj je deraščala Sidonija, tem pogostejše jej je izkazoval Fran, ki je bil sedaj postal mlad mož, tihe, ganljive pozornosti in laskavosti, ki so bile vsemu svetu razločne, le mlado dekle jih očividno ni opazilo.

Sicer pa mališke Chèbeove sploh ni nič zanimalo.

Ob nedavnih urah je opravljala enakomerno, a molče svojo dolžnost, ne da bi količkaj mislila na bodočnost ali ugodnost. Vse, kar je počela, je kazalo, kakor da pričakuje kaj boljšega.

Nasprotno pa je Fran nekaj časa sem delal neizrečeno, marljivo naglo, tako, da tisti, ki vidijo pred seboj gotov smoter svojim naporom; v štiriindvajsetem letu je ostavil „Ecole centrale“ kakor drugi izmed odličnjakov in s spričevalom inženirja.

Tisti večer je sproved Risler družine Chèbeovo v gymnaško gledališče. Ves večer je dajal otrekoma za hrbotom gospe Chèbeove tajna znamenja ter jej na skrivnem namežikoval. Ko so šli iz gledališča, pa je gospa Chèbeova Sidonijino roko slovesno položila v roko njenemu ljubimcu, dela joča tak obraz, kakor da hoče reči Franu: „Sedaj odkrij vse... to je tvoja naloga!“

In ljubimec, revež, je res hotel povedati vse.

Pot od gymnaškega gledališča do Maraisa je dolga. Že po par kerakih zginja svetloba boulevarda, hodišča za hišami postajajo čedalje temnejša, potniki čedalje redkeji. Fran je pričel s tem, da je govoril o igri... Imel je rad drame, v katerih se je kazalo kaj čuvstva.

„Kaj pa vi, Sidonija?“

niso imeli drugega nego prazne besede; ker nikdar niso ničesar storili za to ljudstvo.

Slovenci so morali še le zasnovati posojilnih, hranilnih, konsumnih in obrtnih društev, ki gredo našemu ljudstvu na roko; slovenska „Kmetijska družba“ jela je še le poučevati kmete, in te družbe izključljiva zasluga je, da se je tudi v nas jelo gibanje vprašanje o brezobrestnih posojilih vinogradnikom!

Tako bi lahko primerjali tudi glede Istre laške ačakole“ se slovenskimi dejanji.

Do ljudstva našega torej se obračamo z vprašanjem: Ali hočete dati o volitvah svoje glasove onim, ki so vas zakopali v sedanjo bedo in vas hote pitati in varatili z lepimi besedami, ali pa si izberete mož svoje krvi, ki vam hoté pomagati z dejanji? Tam prevara, tu pošena volja! Tam zavrato hinavstvo, tu bratska ljubezen! Tam umazana sebičnost, tu patrijotiska požrtvovalnost! Rojaki! Ako pa tako stojte stvari, vam menda ne bode težko izbirati!

V boj torej, rojaki po Istri in na tržaškem ozemlju, v boj za lastno korist, v boj za odrešenje iz duševne in gospodarske odvisnosti!

Politiške vesti.

V TRSTU, dne 30. januarja 1897.

Volitve v Istri. Kakor čujemo, obvestilo je ministerstvo notranjih stvari potom namestništva istrske občine, da se letos volitve za kmečke občine ne bodo vršile več v mestih, kakor do sedaj, marveč zunaj mest, po selih; v središčih, ki se določijo, primerno razmeram v okolici mesta.

Kdor ve, kake so se e prejšnjih volitvah terorizirali naši kmečki volilci od strani meščanov, ki sicer niso imeli nikakega opravičenega interesa na izidu teh volitev, ta mora pripoznati, da je ta odredba povsem pravična. Italijani bodo seveda kričali, da se s tem krši njih namišljena pravica, — do tlačenja Slovanov po Istri.

Sporazumjenje — odklonjeno! Uzaljeni v svojem rodoljubnem srcu beležimo danes, da je prišlo tako, kakor smo slutili že včeraj in česar smo se bali. Shod zaupnih mož konservativne stranke v Ljubljani je odklonil sporazumjenje za predstoječe volitve! Že včeraj smo izvedeli po ustmenih poročilih, da je prišlo do tega sklepa glavno radi notranjskega mandata, dasi so se nekateri starejši duhovniki prav iz Notranjske izrekli za kompromis.

Sinočnega „Slovenca“ nismo prejeli. To nas sili, da za danes ne govorimo dalje. Ali pozneje bomo govorili jasno, odločno, brez ovinkov in brez vsacega ozira do onih, ki so provzročili ta nesrečni sklep. Le to treba, da povemo že danes: Te dni biva slučajno v Trstu nekoliko istrskih poslancev, mož torej, o katerih ni možno reči, da bi imeli kakovo posebno „slabost“ za narodno stranko na Kranjskem. Ali tudi njih je zadel včerajšnji sklep kakor strela iz jasnega! Uzaljeni so kakor smo mi. Z včerajšnjim svojim sklepom si konservativna stranka ni povečala simpatij med izvenkranjskimi Slovenci!

Razmere na Kranjskem. Ker je že odbito sporazumjenje, spomniti se hočemo ne tem mestu, kako pišejo „Agrar Tagblattu“ z Dolenjskega o razmerah na Kranjskem. Sleherni slov. patrijot — tako piše omejeni list — mora le z veseljem pozdravljati približevanje strank, kajti to mera biti le na korist vsemu narodu. Sedanja zveza narodne stranke z nemškimi liberalci se ne more vzdržati trajno, istotako, kakor se je morala kmalu razdružiti zveza slovensko-klerikalne stranke z nemško liberalno v prejšnjem zasedanju deželnega zbora, kajti Nemec v Avstriji je še vedno navajen, da gospoduje in potiska druge; ne razume še modernega pojma enakopravnosti. To dokazujejo razni izgledi v Kranjski iz najnovejšega časa. Nemško-liberalni stranki na ljubo so se žrtvovali samoslovenski ulični napisi v Ljubljani, ne da bi druga mešana mesta z nemškimi večinami (celo Kočevje ne!) napravila dvojezične. Slovenci so iz ozirov do Nemcev izvolili nemškega deželnega odbornika v deželni šolski svet, in kakor se je pokazalo kmalu, ne na korist slovenskega šolstva in učiteljstva. Slovenske — narodni poslanci

so v zmislu najnoveje koalicije volili nekega nemškega grajskega mesto Slovenca v odbor za uravnavo zemljiškega davka. Plačilo za to je bilo, da so nemški poslanci iz Kranjske glasevali zoper postavko „Celje“. Umevno je, da tudi v sosednjih deželah Nemci ne jemljejo nikakega ozira na Slovence. 30000 Nemcev na Kranjskem imajo 32 nemških ljudskih šol in 2 nemška okrajna šolska nadzornika, 120000 Slovencev na Koroškem pa imajo le 3 slovenske ljudske šole in temu primerno nobenega slovenskega šolskega nadzornika. In celó med petimi okrajnimi šolskimi nadzorniki na Kranjskem so pripadali trije nemško-liberalni stranki. A tudi slovenski nadzorniki so primorani uredovati nemški. Na kaki pravni podlagi sloni torej razdelitev inspektoratov? Po takem ne treba nemškim šolam nemških nadzornikov, kajti nadzorniki slovenskih šol so popolaoma večji nemškemu jeziku, ker urađujejo v nemškemu jeziku. Za objektivnost v službi pa ne jamči pokoljenje, ampak trden značaj. V noveji čas pa je vedno bolj opažati priznavanje, da se slovenski jezik kolikor mogoče izriva iz uradov; v javnem življenju pa hočejo uvajati dvojezičnost. Tudi na mnogih domačih podjetjih se čisto odrivajo sinovi dežele — možje iz naroda — po tujcih, došlih neredko celó iz Nemčije. Poleg prave organizacije slovenske stranke ne bi bilo možno takog gospodarstva. Upajmo, da kmalo pride do tega!

Iz deželnih zborov. V proslavo 50-letnice vladanja presvetlega cesarja je sklenil deželni zbor dalmatinski soglasno, da je ustanoviti 24 štipendijev po 200 glđ. na leto za učence na kmetijski šoli, ki se ima ustanoviti. — Radi istega veselega povoda je določil deželni zbor predarlski 20.000 glđ. za zavod v reševanje mladostnih oseb.

Bodočim predsednikom zbornice poslancev je baje določen bivši finančni minister Steinbach. Isti bode kandidoval v V. kuriji v — Bukovini!

Po izjavi vlade v deželnem zboru českem je silno zasumelo po vsem nemško-liberalnem gozdu. Človek bi moral misliti, da se bliža sodnji dan, ali dan vesoljnega potopa za vse to siromašno, po avstrijskih vladah toli preganjano nemštvo. Ledene naravi mora biti oni, komur se ne studi tako hinavstvo. No, denimo, da bi imeli nemško-liberalna gospoda res povoda do razburjenja; ali, ako so razburjeni, niso razburjeni zato, ker so v nevarnosti obstanek nemštva in njega pravice, ampak razburjeni so, ker vidijo v nevarnosti svoje strankarsko gospodarstvo. Nemštvo v Avstriji je tako podprto od vseh strani, da se nima bati ničesar. Nemška hegemonija pa mora pasti, ker ni opravičena ni po etnografskih odnošajih, ni po zaslugah za državo, najmanje pa po obstoječih temeljnih zakonih. Čemu pa vsa jeza na Badenijevo vladu? Mar je ona kriva, da je v Avstriji več Nemcev nego Nemcev? Mar je ona kriva, da so se jeli zavedati slovanski narodi in da so začeli zahtevati svoja prava? In sosebno: mar je ona kriva, da so Čehi visoke kulture in svoja prava z vsoljubosumnostjo varujejo narod? Avstrijsko kolo se mora vrteti le v oni smeri, na katero ga sili naravni razvoj vršeči se po zakonih veljavnih za življenje narodov, sposobnih za življenje in tekmovanje. Avstrija je imela „močnih“ vlad, — močnih v zmislu nemško-liberalnem. Toda vsa moč ni mogla zaustaviti vrtenja kolesa, pač pa je to kolo porušilo one, ki so je hoteli zaustaviti. Grof Badeni je nedolžen na tem, a kdo more zahtevati od njega, da naj bi se vrgel — pod kolo. Tudi o njem lahko rečemo, da se je približal češkemu vprašanju le v toliko, kolikor ga nese seboj tok časa. Sicer pa je — kakor smo že rekli — tudi najnovejša izjava le — obljuba za bodočnost. Tako sodi tudi mladočeško glasilo. Isto meni namreč, da je grof Badeni hotel le dobiti odloga, da more svobodneje dihati za sedaj.

Dvojno je v izjavi vlade, ki peče nemško-liberalno gospodo. Prvič to, da se vprašanje o uvedanju narodnih kurij v deželnem zboru českem, toli zaželenih od nemške strani, reši še le v bodočem zasedanju; v drugo pa to, da hoče vlada predložiti spremembo volilnega reda v pravičnem zmislu.

Glede prvega vprašanja naj pomislijo Nemci, kake se vedno odlaga pravično rešenje narodnega vprašanja vzlic vsem zahtevam našim, vzlic toli-

kim obljubam od strani vlad in vzlic — zakonom! A za nas je to vitalno vprašanje, da pridemo do te rešitve, dočim ni možno reči, da bile bi kurije življenske važnosti za Nemce. In vendar moramo mčakati in čakati in — trpeti. Tem laglje morejo potrpeti nemška gospoda. — Ako pa se Nemci vznemirjajo in se boje liberalnejega in pravičnejega volilnega reda, potem so obsodili le svojo lastno stvar. Ali kakor rečeno: nemštvo ni v nikaki nevarnosti, pač pa sili slovanske narode že nagon po samoo brani, da delajo v porušenje nemškega nadvladja. Ako nas grof Badeni dovede do tega cilja, dobro za nas in dobro za Avstrijo, ako pa ne, bojevali se bomo dalje do — zmage!

Zagreb, sedež srbskega vladike. „Srbo-bran“ je javil, da je odbor cerkvenega zbora napravil predlog na ministerstvo, da se ustroji zagrebško vladništvo, ki naj bi obsegalo zagrebško in varždinsko županijo, to je, 137.000 duš.

Kuga v Indiji. Iz Bombaja 28.: Doslej se je pojavilo 4396 slučajev kuge; 3275 oseb je umrlo. V Karahiju je bilo 694 slučajev bolezni, 644 oseb je umrlo; v Pesaji 65 slučajev, 60 mrtvih. Tudi po drugih krajih bolj obdaljene okolice Bombaja je kuga.

Navodilo

za volitev državnoborskih poslancev.

IV. POGLAVJE.

Volitev volilnih mož za četrto skupino, ali za kmečke občine.

A: S tem sva dovršila razgovor o obči, novi skupini, do volitve volilnih mož.

Sedaj pride na vrsto skupina kmečkih občin, ali četrta kurija. Poučite me o tej.

Najpreje Vas prašam, je-li bodo i tu vsi možki volili volilne može?

B: Ne, ampak kakor doslej, pred 6. leti, ko sta Kanfanar in Savičent rešila narodno čast. V tej skupini volijo volilne može le oni, ki nekoliko plačujejo in prebivajo na selih zunaj mesta, v kmečkih občinah. Zato se ta skupina imenuje: volilni okraj, ali kurija zunanjih občin, ali tudi kmečkih občin.

A: Razumem; tukaž gre za vprašanje: plačuješ-li od zemlje, ali od hiše, ali od trgovine, kakovi davek in živíš-li na selu. Onda moraš dati svoj glas za volilnega moža tudi za kmečke občine.

B: Tako je!

A: A prosim Vas, koliko je treba plačevati?

B: To ti je nekoliko težje, ker ni povsod enako. Računaj tako-le: Ako plačuješ brez doklade ali brez adicijonala vsaj pet goldinarjev na leto, tedaj si gotov, nobeden ti ne more vzeti glasa s pretvezo, da plačuješ premalo.

A: Ali jaz poznam mnogo njih, ki ne plačujejo ni toliko, a vsejedno glasujejo ali volijo. Kako je to?

B: Tudi to je mogoče. Evo ti eden primer. Ako se nahaja v kaki občini mnogo takih, ki plačujejo visoke davke, v tem slučaju te pouči že sama pamet, da je treba več manjih za pojednačiti one bolj težke. Pojdi od najtežjega plačevalca do najnižjega, razdeli vse, kar plačujejo vsi skupaj, na troje, in potem, ako se nahajaš tudi ti v prvih dveh tretjinah, boš volil volilnega moža, četudi ne plačuješ 5 goldinarjev davka brez doklade.

A: To je uprav tako, kakor listina za občinske volitve.

B: Da, uprav tako! Treba je popraviti listino za občinske volitve in vpisati notri vse plačevalce, potem velja to, kar sem ti rekel malo prej. Zakon odreja z drugimi besedami tako-le:

V četrth skupini ali volilnem okraju za kmečke občine imajo pravico voliti volilne može vsi avstrijski državljani moškega spola, od 24. leta naprej, ako pripadajo plačevalcem davkov v prvih dveh tretjinah za občinske volitve, zloženih od večega do manjšega. A isto tako tudi oni spadajo v tretjo volilno razred, ali plačujejo davka najmanje 5 gel-

Dalje v prilogi.

dinarjev brez doklade na leto (§. 9. volilnega zakona).

A: Raca na vodi, boljši je zakon za na Dunaj, nego za v Poreč. Za na Dunaj bom glasoval, ker plačujem kralju od svojega siromaštva samo pet goldinarjev in nekoliko novčičev. A za v Poreč niso pustili predlanskim voliti onega, ki plačuje 10 goldinarjev in še več in nikdar se ni pregrešil zoper zakone. Molči, zlodej, vedi, da vsaka palica ima dva konca!

Mislím, da tudi za volilne može ženska ne more glasovati.

B: Ne; ni ženska, ni drugi za njo, ni moški, ki je še pod oskrbnikom, ni oskrbnik za njega.

A: A sme-li polnoletni sin za očeta?

B: Sme; ako na svoje ime plačuje toliko, za kolikor mu zakon daje glas.

A: Ali sme oče, ako je že izročil sinu svoje posestvo in ako že plačuje sin sam na svoje ime?

B: V tem slučaju oče ne sme glasovati. Tako tudi ne vojak, dokler je v vojaški službi.

A: Ali prosim Vas, kakó je pa tam, kjer se nahaja po dvoje in še več bratov na enem posestvu in ž njim sestra ali mati, in plačujejo vsi?

B: Tu je tako, ženske se izbrišejo, kakor da ne plačujejo.

A: A prosim Vas, kako je pa tam, kjer plačujejo skupno strici ali bratje z otroci, ki so še pod oskrbníštvom?

B: Tu se izbrišejo otroci iz listine, kakor da jih ni, ker ne smejo glasovati. Na listinah se ne nahaja vpisana zemlja, nego može, a za glasovanje je treba mož, ki imajo glavo na ramenu. Vidiš, zato se brišejo nedorasli.

A: Ali prosim Vas, mi smo trije bratje vsi polnoletni, brez madeža proti postavi in plačujemo samega cesarskega davka nad 15 gld. in vse nas kličejo skupno na plačevanje. Ali imamo mi vsaki svoj glas, ali kako?

B: Po moji sodbi, vi bi morali zahtevati, da vas vpišejo v listino vsakega za-se, po razmerju plačila, spadajočega na vsakega, ker smo rekli že poprej, da ne glasujeta ni zemlja, ni hiša, ampak človek, ki plačuje od zemlje in hiše.

Za to bi vas morali imenovati v listini vsakega posebe in pripade na vsakega toliko, da more priti v drugi razred, (ali tudi v tretji toda s petimi goldinarji) imeli bi pravico glasovanja.

A: Ali, ako na noben način, ni z rekurzom, ne zahtevamo te pravice, kako potem?

B: Tada velja, da pridete vsejedno vsi in dogovorno eden vas pove imena volilnih mož.

A: Dobro! ali eden brat služi v rezervi ali pri domobranci, ni ga doma; kako potem?

B: V tem slučaju drugi brat ni temu kriv, pa mu morajo vsejedno dovoliti, da glasuje, kakor da ne bi bilo drugega brata.

A: To je dobro! Pojdimo dalje: Stric je umrl, ali dva polnoletna stričnika živita na isti kmetiji, od katere plačujeta skupno. Sodnijskega odloka nimata še o stričevem delu. Kako potem?

B: V tem slučaju smeta oba možka glasovati skupno po dogovoru, ako kmetija plačuje zadosti, kakor da strica niti bilo ni.

A: Tudi ta je dobra. Pojdimo dalje!

Od dveh polnoletnih bratov je jeden po morju, ne zna se, kje je; a ta, ki je doma, plačuje za oba in plačuje zadostno. More-li on glasovati?

B: More on sam, kakor da drugega ni.

A: Da nanese prilika, kakor ste mi tu povedali od onega, ki je pri vojaki, ali od strica, ki je umrl, ali od brata, ki je po svetu, in da vsejedno ne dovolijo glasovati onemu drugemu, kaj mora on storiti na to?

B: Gledé tega bi on moral povedati gospodom poverjenikom in cesarskemu komisarju to-le:

„Gospóda, vi meni morate dovoliti, da glasujem po zakonu. O teh-le stvaréh je že razpravljalo višje upravno sodišče na Dunaju dne 19. maja 1883 pod št. 1162, in razsodilo je, da, kjer se jih nahaja več, ki plačujejo

skupno davek in je eden njih umrl, ali pa se nahaja pri vojaki, ali je odpotoval kam drugam, ostalim ne sme biti zabranjeno glasovanje.

A: To je pravično. Ali recimo, da vse to ničesar ne koristi, in da me poženejo od ondot?

B: To bi bilo krivično, in volilno poverjeníštvo ali komisija ne sme delati proti zakonu, in cesarski komisar, ki je navzoč, ne sme privoliti v nezakonitosti, in ti naredi to, kar ti vdahne Bog!

A: Dobro! Povejte mi, ali se bodo volilni može za kmečke občine volili kakor do sedaj na občinah ali na županijah?

B: Ne znam še, kako bo, toda jaz mislim, da bo v velikih občinah določenih za to več oddelkov ali sekcij. Torej se bode volilo na večih krajih in vsaki teh novih oddelkov bo imel svoje število volilnih mož po številu vseh prebivalcev, ki pripadajo temu okraju. Vsakih 500 duš bode imelo enega volilnega moža. Ako jih preko tega števila ostane še nekaj za kmečke občine, tedaj jim dovoljuje zakon še enega volilnega moža.

A: Prosim Vas, da denete v „Edinost“, ko bode znano, na katerih krajih občine se bode volilo.

B: To storim, ako Bog da!

A: Sedaj Vas prosim, napotite me, bode-li za volilne može kmečkih občin glasoval tudi oni plačujoči kmet, ki je že poprej glasoval z vsemi odraslimi možkimi za volilnega moža občnega volilnega okraja ali za novo, peto kurijo?

B: Bo! Ker zakon pravi: v novi ali tudi občni skupini glasujejo tudi oni, ki imajo pravico glasovati tudi v drugih skupinah. Ali dalje že ni več tako, kajti v skupini kmečkih občin ne sme voliti meščan, ki živi v mestu; a v skupini mest ne sme glasovati ni zunanji kmet, ni veleposestnik, v skupini velikega posestva ne smejo glasovati ni kmečki, ni meščan-ki volilci, pač pa sami veliki posestniki.

A: To je pravi zakon, zato bomo volili volilne može, jedne iz velike množice narodove, a druge iz plačujočih naših ljudij po kmetih, vse naše gore liste!

B: In tudi to je pravo!

A: A prosim Vas, bode-li volilni može kmečke skupine v vsej Istri volili samo enega poslanca na Dunaj, kakor tudi v splošni skupini?

B: Ne bodo, nego izvole dva, kakor doslej, ker v naši državi še ni zakona, da bi povsem premagali oni, ki delajo, če tudi nimajo ničesar, ampak večje število zastopnikov ostane onim, ki plačujejo davke.

A: Kako bodo porazdeljeni vsi plačujoči kmetje o volitvi dveh zastopnikov.

B: Evo tako-le: Vsi zadostno plačujoči zunanji kmečki posestniki, ki žive v okrajnem glavarstvu Koperskem, Poreškem in Puljskem, izvolijo po svojih volilnih možeh enega zastopnika. A vsi zadosti plačujoči zunanji kmečki posestniki, živeči v okrajnem glavarstvu Pazinskem, Lošinskem in Voloskem, izvolijo zopet enega zastopnika.

A: Za vseh pet ran, tako hočemo mi; če se bomo dobro držali, imeli bomo tri zastopnike, a Lah samo dva.

B: Da! Ker v veliki, splošni skupini je mnogo naših ljudij, to bi bil eden; a v kmečki volilni skupini na poreški strani zopet nas je dosti, to bi bil še eden; a pod Učko nas je zopet mnogo, to bi bil še eden, torej vseh skupaj trije. A Lahom bi ostal eden za mesta, in eden za veliko posestvo, to sta dva.

A: In tako bi bilo prav, kajti računai se, da na naši dve duši spada po ena laška. Tako, če mi dobimo tri zastopnike, na nje bi moral priti po pravici le 1 in pol zastopnika. Ako jim je zakon navrgel še polovico, morejo biti zadovoljni in pustiti nas v miru, kakor puščamo mi njih.

Sedaj pa stopimo dalje k

V. POGLAVJU.

Kdaj, kje in kako se bodo vršile volitve volilnih mož četrtega volilnega razreda ali kurije zadostno plačujočih kmečkih.

B: Kdaj Vas pokličejo, ne znam; ali to bo kmalu. Ne pozabi na to, kar sva rekla o volitvi volilnih mož občne ali pete kurije.

A: Torej nam razglasijo?

B: Najpreje naznani velikim oglasom c. kr. namestništvo vse volitve, na to občina volitev volilnih mož.

A: A prosim Vas, ali mora občina tudi za te volitve sestaviti listino?

B: Kako ne, mora; ker tukaj so kmečki posestniki urejeni po vrsti in sicer po plačevanju davka. Na te listine je treba paziti isto tako, kakor na one za občno skupino, skoraj še bolj, ker je lažje skaziti to listino, nego li ono za občno kurijo, v katero te morajo vpisati, ne gledé na to, koliko plačuješ; v tej pa že odločuje plačevanje.

A: Ali treba, da pregledamo tudi te listine za kmečke kurije?

B: Da, in dobro in tudi da jo po mogočnosti prepisete, kjer le morete.

A: In ako ne najdemo, da je prava, kaj potem?

B: Na to treba reklamirati ali pritožiti se na glavarstva, ali v prvih 8 dneh po razglasenju volilne liste.

A: Proti čemu se more vložiti reklamacija ali pritožba?

B: Pritožbo je vložiti zoper to, da je nekdo vpisan, ki nima pravice; na pr.: da ne plačuje toliko, kolikor zahteva zakon; potem zoper to, da ti ali ti niso v listini, akoprem plačujejo zadostno.

V dokaz, koliko kdo plačuje, treba je reklamacijam priložiti davčno knjižico, ali da niso iz liste zbrisane ženske, niti mladoletniki.

A: Kam moramo nesti tako reklamacijo ali pritožbo?

B: Izročiti jo moramo občini, to je županstvu, v roke župana ali pa njegovega namestnika.

A: Pa če je ne bi hotel sprejeti?

B: Mora, po zakonu. Ali če je ne bi hotel, nesi jo ti naravnost k okrajnemu glavarju, to je, na kapitanat. On jo sprejme, ali zaukaže, da se mora vršiti po zakonu.

A: Ako vse to ne bi mi pomagalo?

B: Potem složite se več vas in brzojavito c. kr. namestniku v Trst.

A: Recimo, da se preda reklamacija, pa da nam jo odvžejo, kaj potem?

B: Tudi to se lahko pripeti, da se nisi pritožil temeljito po zakonu. Ali ako spoznaš, da se ti krivica godi po tem našem nauku, tedaj se pritoži dalje na c. kr. namestnika v Trstu, ali le v treh dneh po vročenju odloka od strani okr. glavarstva.

A: Je-li kdo naših, na katerega bi se lahko obrnili v sili?

B: Da! Naznani se Vam, na koga se boste smeli obrniti v Pazinu, Trstu in na Dunaju; ali vse je ležeče na tem, da paziš, kako so sestavljene liste.

A: No, v imenu Božjem. Recimo, da so liste nekoliko dobre. Bomo-li znali, katerega dne in kam nam je iti na volitev volilnih mož?

B: Bodele znali, ker morate znati; sicer pa izveste eden od drugega.

A: Pa kako naj se ravnamo?

B: Pojdete v imenu Božjem na volišče. Prej že ste se dogovorili glede volilnih mož. Isti morajo biti členi iste volilne skupine; navedete jih po imenu, ali pa tudi oddaste napisana njih imena, da so to vaši zaupni ljudje. In glejte, da bodo res zanesljivi, da vam ne krenejo s pota. Vse vasi, ki bodele na jednem volišči, dogovorite se že poprej za najbolj vredne vaše možake, ki so že druge kratí držali in glasovali za narodno stranko. Ne volite jih ni radi bogastva, ni lepote, temveč radi njih junaškega srca.

A: Ali, da vas vprašam še nekaj: Ako kdo biva v mestu, a ima zemljišča v zunanjih občinah, more-li on priti v listo kmečkih občin in voliti volilne može?

B: Ne more; on spada v listo za mesto, v katerem stanuje in le tu more glasovati. Za to pazi dobro; ako dobiš na listi za kmečke skupine vpisanega gospoda iz mesta, zahtevaj, da ga izbrišejo.

A: Bože moj, zakaj?

B: Zato, da bo vsakemu pravo, ker mi se ne mešamo v liste za gosódo po mestih, in ako bi koga pustili v listi za sela, utegnili bi glasovati dvakrat, in to, enkrat z nami za zunanje, a drugi krat v mestu za mestne. A zakaj bi on imel dve časti, ko mu ne pripada več ko ena. Pa ne boj se, tebe že ne vpišejo v mestno listo, čeprav plačuješ več, nego marsikdo, ki biva v mestu; pa čemu bi mi trpeli na kmečki listi gospodo iz mesta, ko oni itak že glasujejo tam.

A: Prosim Vas še to, ali se o volitvah vas smatra za mesto, kar mi imenujemo „mesto“?

B: Ne! Tudi to si zapomni dobro, da se ne boš motil in da ne zgrešiš. Na primer: Pomjani mesto, nego glasuje s kmečkimi občinami; Podgrad istotako se ne poštevava med „mesta“ o volitvah, tako recimo ni Grižnjana, ni Oprtalj, za na Dunaj niso „mesta“ ni Višnjana ni Dobrinj.

A sedaj ti naštejemo vsa mesta v Istri, ki se za volitve na Dunaj vpoštevajo kakor mesta in dobro si jih zapomni. To so ta-le mesta:

Pulj, Vodnjan, Pazin, Rovinj, Poreč, Čitanova, Umag, Buje, Motucun, Vižinada, Buzet, Milje (Muggia), Izola, Koper, Piran, pa Kastav, Volosko, Ločran s svetim Frančiškom, Mošćenice, Lošinj Veliki, Lošinj Mali, Krk, Cres, Labinj in Plomin. Nekatera teh mest imajo pod svojo mapo zadosti obširno okolico in v njih premaguje naš narod, na pr. v Pazinu, v Buzetu, v Plominu itd.

A: Dobro! Sedaj povejte mi, ali moremo za volilne može izvoliti prebivalce iz mest?

B: Ne morete. Ker §. 10. zakona 14. junija 1896. št. 169 govori, da morate volilne može izbrati iz sebe, po takem ni njega, ki glasuje v mestni skupini, ni iz velikega posestva.

A: Dobro! Ali ako on, ki je na listi in katerega bi mi radi izbrali volilnim možem, uprav istega dne ne more priti, da glasuje, ko mi zbiramo volilne može, ali ga smemo vsejedno izbrati volilnim možem?

A: Smete. Ali treba dobro vedeti, čemu da je ostal doma; to ni dobro znamenje, ker le nesreča v hiši, ali pa nevarna bolezen mogla bi ga opravičiti, a vse drugo bi utegnili biti le prazni izgovori, da se ne zameri kateremu tujemu podrepaniku. Takega se čuvajte!

A: Hvala Bogu, dobro se nama skladajo misli; velja biti ali Božji ali vražji!

B: Tako je! Sedaj preidimo na sledeče:

VI. POGLAVJE.

Volilni može, njih pravice in dolžnosti.

A: Povejte mi malo, kako bi se mi bilo vesti, da mene zapade ta čast, da me izberejo volilnim možem ene skupine, bilo kmečke, bilo občne? Najprvo, ali dobim to pisano?

B: Dobiš; ker je zakon tak, da ti glavarstvo mora naznaniti, da si izvoljen volilnim možem in da ti to naznani o pravem času ter da ti dološlje pisano legitimacijo in glasovnico ali škedo. To vse zapoveduje zakon od dne 14. junija 1896. št. 169 v §. 32.

Na legitimaciji mora biti zapisano mesto, dan, čas kje in kdaj imajo volilni može izbrati zastopnika, a glasovnica mora imeti pečat od glavarstva.

A: Dobro! Ali, če mi ne pride v času? Ali, da jo zgubim?

B: Moglo bi se i to zgoditi ali težko. Vsekako treba, da si volilni mož zapomni, kakšno čast in dolžnost je njemu izkazal narod s tem, da si po njem voli zastopnika. Zato, ako dan pred volitvami ne bi še imel v roki legitimacijske karte in glasovnice, treba, da se on požuri v občino (do županije), da-li ne ležita tam, ali pa naravnost na glavarstvo. A treba strogo paziti, da se ti vsi spisi drže čisti in da se ti ne poizgubijo. Ako bi kdo zgubil, more še dan prej k glavarstvu. Kdor bi zgubil glasovnico, more jo i na dan volitve dobiti od komisarja, ki je navzoč, ali legitimacije ne bi bil v stanu tako lahko dobiti, za to jo treba čuvati, kakor oko v glavi.

A: Dobro razumem. Volilnemu možu treba, da pride točno na mesto, dné in ob uri, kakor

mu je napisalo glavarstvo in kakor je doznal od ljudij, katerim gre vsa vera.

Povejte mi, kako potem naprej?

B: Tako-le: Tam bo navzoč volilni poverjenik ali c. kr. vladni komisar. On mora paziti na to, da vlada mir in da se vrši zakon, in da nikdo ne prestopi zakona. To zaukazuje § 37. zakona, od dne 2. aprila 1873. št. 41.

Ko je došla določena ura, jame ta komisar khati volilne može, da po listkih izvolijo iz sebe tri člene v volilno poverjenstvo ali komisijo (§ 33).

A: Ako pa mi ne gre prav od rok pisava, ali mi sme napisati kdo drugi?

B: Sme, ali pazi, da je naše stranke.

A: Pa potem, kako dalje?

B: Na to prešteje komisar imena, zapisana na listkih in naznani ona tri imena, katera so največkrat napisana (§ 33).

A: In dalje?

B: Potem imenuje komisar še druga tri imena volilnih mož kakor člene v komisijo, in tako je njih šest. A ti izvolijo sebi sedmega druga, in to po večini glasov. (§ 33).

A: Dobro, sedaj je vseh sedem. Kako dalje?

B: Sedmorica si izvoli na to predsednika.

A: Ali, ko bi bila trojica za enega, trojica za drugega, a eden zopet za tretjega?

B: Onda komisar srečka med onimi dvema imeni, ki imati jednako število glasov.

A: Sme-li volilni mož tudi malo zakasnit?

B: Sme, ali brez težkega povoda ne velja zakasnit se.

A: Potem se začne glasovanje, kaj?

B: Da, in to tako-le: Predsednik volilni komisiji prečita volilnim možem neke paragrafe, ki navajajo, kake može se sme izvoliti za zastopnike in pokliče volilne može, da glasujejo po vrsti.

A: Ali vestno! Vsaki naj drži za svoj narod pa je dobro, in naj glasuje za človeka, katerega poznajo on in drugi, da je za narod. A kako se potem vrši to glasovanje?

B: Tako-le! Prvi vržejo v žaro glasovnico svojo členi komisije, na to po vrsti listke drugi volilni može, kakor so klicani. Ali dobro glej, da imaš zapisano na glasovnici pravo ime tistega zastopnika, ki je po volji narodu in tebi. Zato glej, ako sam ne znaš dobro pisati, da ti to napiše prav, naš človek, kateremu gre vera.

A: Ima-li komisija pravico prigovarjati komu iz volilnih mož in ali mu sme zabraniti, da ne glasuje?

B: Ima in sme, ali samo, ako je povod zakonit; ako ni, pa ne. In tega ne smeš misliti, da je dovelj, ako eden prigovarja. Sleherni člen komisije ima pravico govoriti, kar si bilo, ali na to se morajo vsi dogovoriti o tem in odločiti po večini glasov, hočejo-li dovoliti volilnemu možu, da glasuje, ali ne; in ako odločijo, da ne sme glasovati, tedaj morajo povedati tudi razlog, zakaj ne.

A: A povejte vi meni, pod katerimi razlogi v zakonu sme komisija zabraniti volilnim možem, da ne glasujejo?

B: Ti so navedeni v § 36. zakona od dné 2. aprila 1873. št. 41, in so leti:

1) ko bi nastal sum, da je namesto pravega volilnega moža nastopil krivi (nepravi).

2) Ko bi komisija našla, da je kdo iz volilnih mož zgubil volilno pravico *še le potem*, ko so se sestavile volilne liste.

3) ko bi se ne moglo razvideti prav, koga prav za prav misli izvoliti zastopnikom.

Samo v teh slučajih more komisija odločiti, da se volilnega moža ne dopusti k glasovanju.

A: Ali recimo, kakor se je tako že dogodilo, da večina komisije, ki dobro pozna volilnega moža, reče: Ta ni ta! a vsi vemo, da je?

B: Potem bi se moral komisar prepričati tudi pri ostalih členih komisije in pri drugih volilnih možeh, da je ta človek v resnici pravi, in ne bi smel dovoliti, da se zakon tepta, *ker § 37. pravi, da volilni komisar mora paziti in braniti, da komisija ne prekorači svojega delokroga.*

A: Ali če bi tudi to ne pomagalo?

B: Tedaj mislim jaz, da bi moral komisar reči: gospoda, jaz ne pustim dalje glasovati, kajti

jaz sem tu, da se zakon vrši, a ne da se tepta.

A: In tako bi moralo biti, ker za svetega Boga, ni pravo, ko nam počno oči žareti.

B: Pusti to, ne teče več voda, koder je tekla nekoč.

A: Dal Bog, dobro, da bi bilo tako. Vsi smo jednih mislij. Jaz računim, da ko so vsi volilni može oddali svoje glasove, komisija poreče: Izvoljen je ta in ta in pojdite domov.

B: O ne, dragi moj! Vedi, da bi volilni može veliko škodovali narodni dobri stvari, ko bi se oni oddaljili takoj po prvem glasovanju. Ker dejanje se vrši tako-le: Ne volijo zastopnika vsi volilni može na enem mestu, nego ga volijo na vseh tistih mestih, kjer se nahajajo okrajna glavarstva ali kapitanati.

Potem takem, da se zna, kdo je izvoljen, treba je, da vsi volilni komisarji javijo komisarju na glavnem volišču, koliko so našeli glasov za kojega zastopnika. Še-le ta vladni komisar na glavnem volišču pregleda račun. Tu bi se utegnilo pripetiti, da je naš zastopnik dobil uprav toliko glasov, kakor laški: v tem slučaju bi trebalo glasovati vnovič. Iz tega lahko razvidiš, da ne smejo volilni može oddaljiti se takoj po prvem glasovanju.

A: To je prav! A kdo da volilnim možem nove glasovnice za ponovno volitev?

B: Komisar, ki je navzoč.

A: Dobro! A vdrugič, da zopet tako glasujejo, kakor preje?

B: Tedaj bi komisar na glavnem volišči stavil na srečkanje oni dve imeni.

B: Sedaj razumem, zakaj je sveta dolžnost volilnim možem, da pridejo vsi glasovat in da se držijo moško do zvršetka, ker ne sme se pozgubiti ni en glas za našega zastopnika, kajti ko bi manjkal en sam glas, trud vseh ostalih utegnil bi biti brezvspešen.

A: Tako je! A ko komisar konečno reče volilnim možem, da je vse gotovo, da ni treba več čakati, tedaj še le je znamenje, da mu je komisar z glavnega volišča javil po žici, da je vse v redu. Znamenje je gotovo, da je zastopnik izvoljen.

B: Bog si ga znaj, na katero stran je vdarila sreča!

A: Znal boš tudi Ti dragi moj; ali ti pove komisar, ali pa izveš po drugih.

B: Eh, kakor je Bog v nebesih, hočemo se boriti, kakor smo se v zadnjič. Ako Bog da, da izidejo od naše strani trije iz Istre in dva iz Trsta, tedaj bi mi izdali na Dunaju nekoliko več, nego doslej; tudi bi se vse tako nekako nagnilo na našo stran.

A: Tako je, vidiš! Ti sodiš se svojo bistro glavo ravno tako, kakor učeni ljudje.

B: Jaz bi sodil tudi drugače. Ko se voli na tolikih krajih, Boga mi, ni, da bi se cepili: mi hočemo tega, mi onega zastopnika, ampak moramo se vsi slovenski kmetje združiti, to je dogovoriti se z našimi ljudmi, kateri kaj znajo in vidijo dalje od nosa, in moško vprijeti se, da vsi naši volilni može glasujejo za isto ime.

A: Da, prav tako! Prosim te, kaj bi ti koristilo, da v enem kraju volite enega, a v drugem drugega. Na ta način bi se razcepili glasovi na vse kraje naših volilnih mož, a laški bi bili vsi eni in isti, a potem z Bogom naši!

B: Tudi jaz sem razumel tako! Pravično je, da so na naši strani trije zastopniki, a na laški pa dva, in to eden za mesta in eden pa za veliko posestvo. Našim treba, da so trije, ker nas je več in tudi so naše kmečke potrebe več. Jaz b rekel, da so še več. Jaz sodim, da bi se za našega zastopnika morali zediniti tudi oni laški volilni može, ki so sami kmetovalci. Laški zastopniki bodo imeli le svoj „programa nazionale“ Tako mi je bilo povedano, a naši so govorili o vodah in o cestah in o mnogih drugih načinih, kako bi to nam pomagalo.

A: Evo, sedaj veš, kako se morajo ravnati volilni može. To je nam sedaj dovelj, a drugo potrebno lahko poizveš iz „Edinosti“ v Trstu in od drugih poznanih naših ljudij. Le čuvaj se tudi ti in pazi na druge, da ne padejo v kremplje našim sovražnikom.

B: Hvala Vam za pouk, in „Bog daj srečo“!

Različne vesti.

Na veliki javni shod, ki bo v ponedeljek ob 9. uri zvečer v telovadnici „Tržaškega Sokola“, opozarjamo še enkrat vse naše rodoljube. Naš poziv velja še posebno vsaj naši inteligenciji. V teh burnih časih treba, da ona prednjači masam z izgledom intenzivnega zanimanja za prave stvari, o katerih se bo razpravljalo na shodu. Pridite, kdor le more, da bodo naši sklepi tem impozantnejši!

Čitateljem! Danes zopet ne moremo drugače, nego da prosimo spoštovane čitatelje — posebno pa one, ki so še posebno želeli, da pridejo od njih doposlani nam stvari v to izdanje — naj potrpe blagohotno. Tudi poročilo o slavnosti v sv. Križu smo morali odložiti, da si je že stavljeno. List je majhen, zбоk česar ne moremo vsemu kaj.

Osebnost. Dvorni svetovalec Ljudevit Hočevar, novoimenovani finančni predsednik za Dalmacijo, se je odpeljal v Zadar s parnikom „Graf Wurmbrand“.

Imenovanja. Finančni minister je imenoval tajnika finančne prokurature, Ivana Fabjanija, finančnim svetovalcem. — Pristava finančne prokurature Orest Polonio in Karol Neuscheller ter Cezar Marinič, dodeljen okrajnemu sodišču v Ajdovščini, imenovani se tajniki na finančni prokuraturi v Trstu.

Tajnik finančne prokurature, dr. Dragomir Dominis, je imenovan svetovalcem, pristava finančne prokurature dr. Natal Krekich in dr. Fran Radonič pa tajnikoma na finančni prokuraturi v Zadru.

Občinske volitve v Pomjanu. Včeraj ob 3. uri popoludne so se završile volitve za II. razred po dvodnevi luti borbi. Zmagala je poštena narodna stvar. Naša stranka je imela 44 glasov večine. Živio.

Danes voli še prvi razred. Upanje je, da zmagamo tudi v tem razredu. Ako nam dospe kako poročilo o zaključku lista, priobčimo je med najnovejšimi vestmi.

Danes je izšla 3. št. „Slovenke“. To štev. poslali smo še vsem onim, ki niso do sedaj vrnili 1. in 2. štev., a tudi ne naročili se. Kdor do 8. svečana t. l. ne doloži naročnine, o tem bomo smatrali, da ne sprejme našega lista ter mu ne določimo več 4. številke. — Da uredimo matice naročnic in naročnikov, prosimo uljudno, da se prijavijo kakor naročniki vsi oni, ki do sedaj tega niso storili.

Bog nas varuj „prijatelj“! tako smo vzklikali te dni. A tudi veleč. gosp. župnik Jurca ima poveda dovolj, da vzklika: Bog me varuj prijatelj! To pa velja še posebno za onega „prijatelja“, ki je dne 18. t. m. priobčil v „Independentu“ neko „poslano“ v obrambo veleč. g. Jurca. Na to „poslano“ ne odgovarjamo že zaradi osebe nam predobro poznane dopisnika. Rojancani se prav lepo zahvaljujejo na taki časti, da bi morali tako osebo smatrati svojim sožupljanom. Naj le ostane župljan tam, kamor spada po svojem rojstvu! Le to še svetujemo dotičniku, da naj misli raje na to, kar je bilo nedavno temu in — naj molči lepo. Punkum.

Iz Rojana nam pišejo: Rojanski župnik je bil te dni bolan v postelji in se ni mogel udeležiti večerje, ki so jo priredili nekateri pristaši njegovi na Greti v gostilni „Alla scarpa“. To je grizlo udeležnike. Pa je tudi res hudo. Toliko truda z nabiranjem denarja „za torto“ gosp. župniku, potem pa — o nebreča! — so jo morali jesti sami. No, vse to ni posebno častno za one, ki so nabirali. Sedaj čujemo, da vračajo po hišah nabrani denar. To vsaj je hvalevredno. Na večerji in po večerji je bilo seveda mnogo „lepih zdravij“ na adresu gospoda župnika. Na kapelana Gustina so pozabili. Učitelj Vanzetta je izustil svoj „brindisi“ starešini Josipu Pertotu. No, dobri Vanzetta naj si zapomni, da poštenjaka Pertota njegovi „brindisi“ — prav nič ne vesele.

V nedeljo dne 17. t. m. je bila torej v Rojano prva italijanska propoved. Vi ste rekli, da je bilo pri propovedi 13 Rojancanov. To ni točno. Ampak 13 takih je bilo, ki le stanujejo v Rojano. Med temi je bil tudi neki Brkin, ki je pred 40 leti prišel v Trst. Pozneje ga je srečala dovela v Rojan, kjer se je preživljal s krpanjem nekdanjih poštenih hlač „kolibarske noše“. Sedaj pa, ko gre vse po modri, je postal tudi on po modri, prelevivši se iz Brkina v Italijana. In kakor tak

je tudi on med onimi, ki so teli nujno potrebovali italijanske propovedi.

Iz Pulja pišejo „Naši Slogi“: Pred nekoliko časa se je tu dogodil slučaj, da se je pomazala slika Njeg. Veličanstva našega cesarja in kralja — in to prav v mestni stražnici. Izvestni krogi, ki za svoj račun pokrivajo resnico, storili so vse mogoče, da se stvar pomaši. Tako vam je tu vedno: ko se mečejo petarde, ko se grdi našega cesarja in kralja, in ko se vzdihuje tja preko morja. Na drugi strani se pa poleg vse občinske policije morejo dogajati najostudnejše populčne demonstracije zoper ljudi, ki ljubijo to zemljo, ali niso Italijani. Tako je mogoče, da se v Pulju izmuzne in posreči marsikaj, kar je kaznjivo drugod.

Poznano je, kako kriče proti nam črne vrane, italijanske novine, ako se v naši pšenici najde le jedno samo zrno ljulike. Ali mislite, da kriče tudi tedaj, kadar je osramočen kdo izmed njih?! Dra. Robba, bivšega občinskega uradnika v Pulju, prošlega vsled zasušnice, ki jo je dobil na javnem trgu pred tisoči in tisoči ljudij, tega temnega junaka poznanih demonstracij, so zaprli po nalogu državnega pravdnistva, ker se se zoper njega baje od raznih strani predložile ovadbe tolike radi sleparstva kolikor radi drugih zločinov. Ala „Somiero“, kje ti je sedaj ljubezen do tega tvojega ljubljence, da se ga niti ne spominjaš?!

Glede V. kurije sem izvedel iz zanesljivega vira, da po vsej Istri, kjer je mesto središče krajne občine, se bodo prvotne izvolitve volilnih mož za kmečke občine vršile zunaj in ne v mestu samem. To sicer ni vse, vendar pa je dobro, da našemu ljudstvu ne bode treba v mesta. Tu vam je prilika, slavni bratje Istrani našega jezika in roda, da si svetlite lice: ta je prilika, da dobite tri poslanca na Dunaju. In verujte mi ljudje, da od tega bode odvisno vse drugo: ako dobimo mi tri poslanca na Dunaju, nam vlada gotovo pomore v vseh naših nadlogah; ako pa zmagajo Italijani, pritiskali nas bodo še bolj, dokler ne počimo. In da ne pride do tega, treba, da vsi store svojo dolžnost: nikdo naj se ne prodaje!

Na noge, bratje, ako si želite dobro!

Strast, ki je že — smešna! Kakor smo že javili, prirede slovenski trgovski pomočniki dne 2. februarja svoj ples v redutni dvorani gledališča „Politeama Rossetti“. To nedolžno veselje je tako razburilo živce strastnega „Piccolu“, da je razlil ves svoj srd na prireditelje plesa. Zasramuje jih, da imajo same „impipate“ podpise in da se „i piu arrabbiati“, ter pozivlja občinstvo, naj nikar ne hodi na ta ples. Taka strast pa je res že — smešna! No, uprav radi te svoje smešnosti nas sili ta izbruh strasti, da še enkrat posebno opozorimo naše občinstvo na veselico naših trgovskih pomočnikov. Obilna udeležba bode najboljši odgovor na „Piccolo“ penečo se strast.

„Bratno društvo v Dol. Logatcu“ priredi dne 20. svečana t. l. plesni venček v prostorih gosp. Arko-ta. Iz prijaznosti bode sodeloval oddelček godbe c. in kr. pešpolka št. 27. Sosedna društva naj blagovelično upoštevati ta plesni venček.

Ples vseučiliščnikov v Gradcu in pa Zidje. Ni dolgo temu, odkar je sklenil plesni odbor vseučiliščne akademije mladeži v Gradcu, da na ples vseučiliščnikov ni pozivati „Židov in židovskih potomcev“. Takrat je slušatelj Hugo Hirtzger izrazil svoje sožalje na tem, da je člen plesnega odbora, modroslovec pl. Arlt, — „židovski potomec“. Le-ta je na to Hirtzgerja pozval na dvoboj, toda svedoki poslednjega so izjavili, da Arlt kakor „židovski potomec“ ni sposoben dati zadovoljščine. Na to je Arlt tožil Hirtzgerja in njegove svedoke, toda sodišče je rešilo obtožbe vse tri tožene.

Za bédne redbine ponesrečenih Križanov so darovali nadalje:

Gosp. Štrekelj Alojzij, Zadar . . . 2 Kr. —

„Ivan Hribar, župan ljubljanski, nadaljnjih . . . 5 Kr. —

(v zadnjem izkazu bilo je namreč po pomoti izkazanih 5 kron, namesto 5 gld.)

Skupaj . . . 7 Kr. —

Prej izkazanih 853 . . . 36 st.

Skupaj 860 . . . 36 st.

Nataljne darove sprejema s hvaležnostjo upravnstvo „Edinosti“. (Via Molin piccolo št. 3.

Odbor kmetijske in vrtnarske družbe za Trst

in okolice naznanja, da je v svoji seji sklenil dati

tudi letos svojim udom „modro galico“ po znižani ceni. V zalogi je ima 50 kvintalov, katero je kupil predsednik g. Ivan Gorup. Ker bi utegnito zgoditi se, da nam je zmanjka, vabimo p. n. gg. ude, naj se že zdaj naroče, da bomo vedeli, koliko je bode trebalo. Vsaki ud se lahko oglasi pri poverjeniku naše družbe. Istemu treba tudi predplačati po 5 nvč za kg. Za sv. Križ zapisuje predsednik podružnice g. Martin Košuta št. 26. Za Prosek-Kontovelj predsednik podružnice g. Balanč Ivan. Za katinarsko faro predsednik podružnice v Lonjerju Martin Pečar. Za Škedenj g. Ant. Sancin-Drejač. Za sv. M. M. sp. g. Ant. Miklavac. Za sv. Ivan g. Jožef Vatovec. Za Opčine, Trebče, Bane, Ferluge g. predsednik Gorup na Občinah: za Bazovico Gropado, Padriče, g. Presel Andrej v Bazovici. Za Rojan, Greto, Barkovlje, g. Gombač v Barkovljah, za druge pa v Trstu pri družbi. Kmetovalci, le nikar ne zamudite te prilike, da ne bode kesanje prepozno! Mi moramo izvedeti do 15. februarja, koliko bomo trebali. Le požurite se!

Odbor.

Šaljivi „Brivec“ ki je izšel danes, prinaša lepe slike, in mnogo šal, za stare in mlade ljudi. Dobite ga po 5 nvč. v tobakarnah v Trstu, Gorici in Ljubljani.

Samomer. 21letni zidar Pavel Pirič, stanujoči v ulici del Cisternone hšt. 61, se je včeraj usmrtil v svojem stanovanju s pomočjo ogljenčevega kislenika, katerega je razvila žrjavica, ki si jo je bil stavil v ponev poleg postelje. Vzrok temu samomoru je bolezen v ušesih, ki je hudo mučila mladeniča.

Naznanilo. Založništvo „Vžgalic družbe sv. Cirila in Metoda“ prejelo je te dni veliko množino tega narodnega blaga, da vsako naročilo lahko tečno izvrši. Zaloga je v trgovini Iv. Perdana v Ljubljani, Vednikov trg. Slovenci! Kupujte le družbine vžgalice, ker s tem razširjate slovensko ime in gmotno podpirate družbo sv. Cirila in Metoda!

Najnovejše vesti.

Trst 30. Minister za trgovino je imenoval poštne komisarja Karla Czernohorskega v Pragi poštним tajaikom na poštne in brzozavne ravnateljstvu v Trstu.

Sredec 29. Minister za notranje stvari je predložil načrt za novi volilni zakon.

Atene 29. Dekret odreja, da je zaključiti vse fakultete vseučilišča za dobo prvega semestra učnega leta. Poslopje vseučilišča stražijo še vedno.

Preizkusili in priporočili

se sloviti vseučiliščni profesorji in zdravniki tinkturo za želodec lekarja Piccoli-ja v Ljubljani (Dunajska cesta).

katera je ugodno učinkajoča, želodec krepijoča, slast in prebavljanje povpešajoča in telo odpirajoča sredstvo. Stekleničica velja 10 nvč. I

Vila

„Koželjina“ v Koprivi na Krasu, na glavni cesti, ki vodi v Vipavo, se proda. Natančneje se poižve v Trebčah pod hšt. 93.

Kdor želi kupiti

slamoreznico, mlatilnico, gepelj, trieur ali sploh kak potreben in koristen kmetijski stroj, naj zahteva prvi slovenski cenik naj-novejših strojev od prve in jedine slov. zaloge kmetijskih strojev na Goriškem,

Franjo Babnika v Gorici

(začasno Via Fornica 12.)

Zastopniki se iščejo.

Prvi in najstarejši

fotografično - umetniški zavod Ant. Jerkiča v Gorici na Travniku št. 11 (poleg nadškofje)

prevzema vsa v fotografično stroko spadajoča dela do naravno velikosti. Izdaneje nadalje fotografije na porcelan, na broše (po najnovejši iznajdbi), na platno, na svilo itd. Akvarele in oljate slike; posnema po starih fotografijah pomanjševalno ali povečevalno na najkrajšnji način. Jamči za nepreokaljivo delo. — Cene poštene.

Nič več kašlja!

Balzamski petoralni prah

ozdravi vsak kašelj, pljučni in bronhijalni katar, dobiya se v odlikovani lekarni

PRAXMARER „Ai due mori“ Trst, velik trg.

Poštne pošiljave izvršujejo se nestogema.

Njegova Svetost Papež Leon XIII.,

sporočil je po svojem zdravniku prof. dr. Lapponiju lekarnarju Piccoliju v Ljubljani najučetnejšo zahvalo za Njih Svetosti vposlano

tinkturo za želodec.

Omenjeni zdravnik, kakor veliko drugih odličnih profesorjev medicine so Piccolijevo tinkturo za želodec preskusili, ter jo priporočajo kot izvrstno krepilo za želodec, katere krepča želodec, pomnožuje tek, ter povspesuje prebavljaj in čiščenje.

Cena: 1 steklenica 10 nvč., 12 steklenic z zavijem 1 gld. 36 nvč.; poštna pošiljatev 66 steklenic 6 gld. 26 nvč.

Najvišje priznanje

lekarnar Piccoliju v Ljubljani kot prirejevalcu kapljic za zobe, katere je zadovoljnim vspehom Nj. c. kr. Vis. prejasna gospa prestolonaslednica-udova nadvojvodinja

Štefanija

izvolila opetovano uporabiti. — Cena steklenici 20 nvč., 10 steklenic 1 gld. 50 nvč.

LEKARNA PICCOLI

„pri angelju“

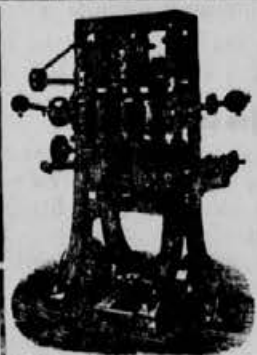
Ljubljani Dunajska cesta.

Aite & Zadnik - Trst

Via Nuova na vogalu via S. Lazzaro. Novonaročbe najmodernejšega blaga za zimsko sezono so nam uže prisle in. so: Flanela, sukno, volnene tkanine za gospe in gospode. Veliki izbor ovratnikov in ovratnic vsakovrstne barve in velikosti.

Zaloga vsakovrstnih potreb za šivilje, krojače in kitničarke. Uroci na zahtevo franco. Blago se razširja poštino prosto. Za mnogobrojni obisk tako meščanom, okoličanom in za najnim naročnikom se priporočata udana Aite & Zadnik.

G. Tönnies

Ljubljana.

Tovarna strojev
in
kovačnica za kotle.

Specijaliteta:

žage in stroji za obdelovanje lesa.

Ne pustite se prevariti

ni zavrniti brezvrednostnih ponarejanj

„Servus“ Hausenov kasselski ovseni kakao,

z varstveno znamko „bučelni koš“ prodaja se samo v v kartonih po 33 koščkov zavijih v kositarne liate po 70 nvč. v vseh lekarnah, prodajalnicah delikates, mirodil in kolonijalnega blaga.

Hausen & Co., Kassel in Eger.

Glavno razpečevanje za Avstro-ogersko L. Kocstlin Bregenz.

SVOJI K SVOJIM!

Acquedotto št. 9. (nasproti „Latteria Svizzera“)

Novo skladišče

OLJA

kisa in mila

Prodaja se na drobno in na debelo.

Cene:

olje jedilno: po 28 nvč. lit., fino po 32-36 nvč. lit., finejše po 40-44 nvč. lit., namizno pol fino po 48-52 nvč. lit., namizno fino po 56-60 nvč. lit., namizno extrafino po 64-68-72 nvč. lit. — Kis od 4 do 24 nvč. lit.

Sprejemajo se tudi naročila, na dom franco pustivši na posodo vre iz kositarja. — Ker je blago prve vrste, se toplo priporoča slav. občinstvu. Udani Anton Sirca

Liniment. Capsici comp.

s sidrom

iz Richterjeve lekarni v Pragi,

priporočano izvrstno, bolečine blažeče mazilo; dobiva se po 40 nvč., 70 nvč. in 1 gld. po vseh lekarnah. Zahteva naj se blagovoljno to splošno priljubljeno domače sredstvo na kratko kot

Richterjev liniment s „sidrom“

ter naj se previdnostno vprašajo le tako steklenice kot pristne, ki imajo znano varstveno znamko „sidro“.

Richterjeva lekarna

„Pri zlatem levu“ v Pragi

Na prostoru Ralli-jevem MUZEJ TRABER

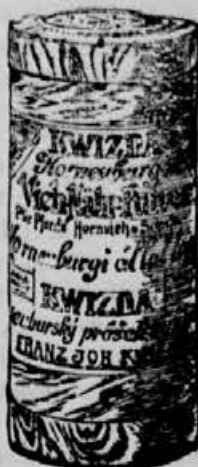
Anatomija — patologija, mehano-plastična nad 1000 predmetov.

Odprt od 9. predpoludne do 9. ure zvečer.

Ob petkih samo za gospe.

Ustopnina 20 nvč. vojaki in otroci 10 nvč.

4 zlate, 18 srebrnih kolajn, 30 častnih in priznalnih diplomov.

Kwizda

korneuburški

živinoredilni prašek

veterinarsko-dijetično sredstvo za konje, rogate živali in ovce.

Rabi se že 43 let v mnogih hlevih kader noče živina jesti, pri slabem prebavljanju, za zboljšan in pomnoženje mleka pri kravah.

Cena 1/2 škatljici 70 nvč.

1/2 „ 35 „

Dobiva se pristen le z gornjo varstveno znamko v vseh lekarnah in trgovinah z mirodijami.

Glavna zaloga:

FRAN. IV. KWIZDA,

c. in k. avstro-ogerski in kr. romunski dvorni liferant.

Okrožni lekarnar, Korneuburg pri Dunaju.

Ustopnina 20 novč. otroci 10 novč.

Borzni trg št. 14

Sedanja razstava:

Nova serija

TIROLA:

pogled na Bludenc, Bolcan, Kartino, orto Ariberg, pitoreskne plaze, pusterško dolino, setz-sko, schwarze Roserl, di Cartina itd.

Ivan Godina

limar

Trst via Giulia št. 21.

izvršuje vsakovrstna dela: za zgradbe, za rabo po morju in pri obrtnijah, tako nove kakor za popraviti; bodisi iz jednostavne ali dvostranske pleha, zinka, laminina, medi, bakra itd. Izvršuje kope in sialjke po naročbi. Prodaja vsakovrstne posode za kuhanje itd. Vse po najnižih cenah.

Zaloga pohištva

trdke Alessandro Levi Minzi

Trst, Via Ribergo, 21 in Piazza Vecchia št. 2

Zaloga pohištva in tapetarij vseh slogov, lastnega izdelka. Bogato skladišče ogledal in vsakovrstnih slik. — Na zahtevanje ilustrovan cenik zastoj in franko. Naročeno blago stavlja se parnik, ali na železniško postajo, ne da bi se to računil stroške.

Velika Inomost-ka 50 nč. loterija

Glavni dobitnik

75.000 kron

v gotovini z odbitkom 20%

Srečke po 50 nč. priporočajo: Giuseppe Belaffio, Alessandro Levi, Mandel & Co., Girelamo Merpurgo, Ign. Neumann, Marco Nigris, Enrico Schiffmann, Il Mercurio.

Zrebanje

na novo 20. februvarja

Kdo pije

Kathreiner-
Kneippovo sladno kavo?

Vsak, kdor hoče svoje zdravje hraniti in utrditi, pa ob enem noče pogrešati prijetnega kavinega užitka. Bobova kava je, kakor znano, škodljiva, ker preveč živce razburja; ako se jej pa Kathreinerjeva primeša, jej odvzame škodljive učinke.

Vsak jo pije, ki se ne čuti prav zdravega. Posebno za take, ki bolehalo na živcih ali v želodcu, izkazala se je Kathreinerjeva kava, čista brez primesi, v tisočerihi slučajih kot najboljša, najzdravejša in lahko prebavljiva pijača.

Vsak otrok in vsaka ženska naj pije Kathreinerjevo kavo, ki je tečna in se prilaga slabemu in rahlemu telesu, naj bo že čista ali mešana z bobovo kavo. S svojim prijetnim, milim okusom se kmalo vsem prikupe.

Vsak, ki hoče pri gospodarstvu kaj prihraniti in vender uživati okusno in zdravo kavo, naj si kupi Kathreinerjevo kavo. Naj bo čista ali mešana z bobovo, ugajala bo po okusu vsakomu.

Kathreiner-Kneippova sladna kava

je v reonici zdrava družinska pijača, čist prirodan plod v celih zrnih, iz najboljšega slada izdelana in po Kathreinerjevem, v vseh deželah priznanem in od najveljavnejših strokovnjakov preskušnem načinu z okusom prave bobove kave prekislana. Kathreinerjeva kava združuje toraj v sebi prijetni okus ptuje bobove kave in vse od zdravnikov priznane dobre lastnosti domačega slada.

Prošnja: Kdor noče biti goljufan in oškodovan, naj pazi pri nakupu na varnostno znamko in na obliko na strani Kathreiner.

naslikanega izvirnega zavoja z imenom

Zavoji brez imena „Kathreiner“ niso pristni.

Alma 2012 copyright